

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3187/2020
23.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Даница Спасић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Пожаревцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2720/19 од 03.03.2020. године, у седници одржаној 23.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ се пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2720/19 од 03.03.2020. године и пресуда Вишег суда у Пожаревцу П 217/18 од 14.02.2019. године, у ставу првом и другом изреке, тако што се одбија, као неоснован захтев тужиоца АА којим је тражио да се обавезе тужена Република Србија, Министарство правде да му на име накнаде материјалне штете за изгубљену нето зараду у периоду од 05.06.2008. године до 12.05.2016. године, исплати укупно 9.267.932,00 динара, са законском затезном каматом од доспећа сваког појединачног износа до исплате, и да у корист тужиоца Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Филијали у Пожаревцу уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 05.06.2008. године до 12.05.2016. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ се решење о трошковима поступка садржано у пресуди Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2720/19 од 03.03.2020. године и у ставу трећем изреке пресуде Вишег суда у Пожаревцу П 217/18 од 14.02.2019. године, тако што се обавезује тужена Република Србија, Министарство правде да тужиоцу АА на име трошкова поступка плати 176.675,00 динара.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Пожаревцу П 217/18 од 14.02.2019. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете за изгубљену нето зараду у периоду од 05.06.2008. године до 12.05.2016. године исплати укупно 9.267.932,00, са законском затезном каматом од доспећа сваког појединачног износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиоца Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Филијали у Пожаревцу уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 05.06.2008. године до 12.05.2016. године на износе зараде наведене у ставу првом изреке пресуде

према стопи утврђеној у складу са законом на дан плаћања. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 844.986,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2720/19 од 03.03.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је дао одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побједану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца вођен је најпре предкривични, а потом кривични поступак од децембра 2007. године, због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у продуженом трајању из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ у вези члана 61. КЗ и кривичног дела фалсификовање службене исправе из члана 357. став 3. у вези става 1. и 2. КЗ. Правноснажном пресудом Вишег суда у Пожаревцу К 34/14 од 15.12.2015. године тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио наведена кривична дела. Тужиоцу је решењем Вишег суда у Пожаревцу одређен притвор почев од 27.12.2007. године, а затим исти продужаван све до 04.06.2008. године, када је одлуком истог суда притвор укинут.

Тужилац је пре покретања кривичног поступка био запослен у предузећу „ББ“ ..., а у време када је против тужиоца био покренут кривични поступак, тужилац је радио на радном месту ИТ менаџера, на коме је пре тога радио ... година. Истог дана, када је тужиоцу уручено решење о одређивању притвора, уручено му је и решење о суспензији са посла. Док се тужилац налазио у притвору на његовом радном месту запослен је нови ИТ менаџер. Након изласка из притвора послодавац је тужиоца распоредио на рад у ..., ради обављања послова диспечера, што је знатно ниже радно место од ИТ менаџера и са мањом зарадом. На пословима диспечера тужилац је радио до 2013. године, када је распоређен на радно место руководиоца контроле, са зарадом која је била дупло већа од оне коју је примао као диспечер, али је још увек била мања од зараде ИТ менаџера. Када се 12.05.2016. године правноснажно завршио кривични поступак, тужилац више није могао да ради на радном месту ИТ менаџера, јер је пропустио неопходно усавршавање, због чега је остао на радном месту руководиоца контроле. Тужилац није био задовољан распоређивањем на нижа радна места и самим тим са нижом зарадом, али је прихватио понуду послодавца, како би заштитио своју егзистенцију и егзистенцију своје породице, с обзиром да су му се у то време деца налазила на школовању, а нови посао није могао да тражи, с обзиром да не би могао да

прибави уверење о неосуђиваности због кривичног поступка. У циљу утврђивања висине изгубљене зараде изведен је доказ вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили захтев тужиоца за накнаду материјалне штете, применом члана 584. Законика о кривичном поступку и члана 172. и 277. Закона о облигационим односима, јер су закључили да је тужена одговорна за материјалну штету у висини зараде коју би тужилац остварио да није био неосновано лишен слободе, имајући у виду које послове је тужилац обављао пре покретања кривичног поступка и одређивања притвора, као и да је тужилац одмах по одређивању притвора суспендован – удаљен са рада, да је на његово радно место постављено друго лице, да је тужилац након повратка на посао распоређен на послове који су мање плаћени, односно да постоји узрочно последична веза између одређивања притвора и вођења кривичног поступка и штете која је наступила за тужиоца.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужене указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право одлучујући о захтеву тужиоца за накнаду материјалне штете.

Законик о кривичном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14), који се примењивао у време када је тужилац правноснажно ослобођен од одговорности да је починио кривично дело које му је стављено на терет, чланом 583. прописао је да у поступцима за остваривање права на накнаду штете и других права лица неосновано лишених слободе или неосновано осуђених примењиваће се одредбе члана 584. до 599. тог законика, а уколико у тим одредбама није нешто посебно прописано, сходно ће се примењивати остале одредбе тог законика. Исти законик чланом 584. прописује да се неосновано лишење слободе сматра лице ако је било лишено слободе, а није дошло до покретања поступка или је правноснажним решењем поступак обустављен или оптужба одбијена или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом.

Тужилац потражује накнаду материјалне штете у висини разлике између зараде коју би остварио да није био неосновано лишен слободе и зараде коју је остварио након пуштања из притвора и повратка на рад, с обзиром да га је послодавац након притвора и повратка на рад распоредио на друга мање плаћена радна места.

Чланом 172. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган прозрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција, а за заснивање одговорности правног лица у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима потребно је да је његов орган поступао незаконито (поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени) или да је поступао неправилно (поступање противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности које није у складу са општим нормама у вршењу службе) и да се такво поступање према насталој штети односи као узрок према последици (узрочно-последична веза).

Тужилац је био у притвору од 27.12.2007. године до 04.06.2008. године и правноснажном пресудом ослобођен је од оптужбе, у ком случају се тужилац сматра лицем које је неосновано лишено слободе. Међутим, сама чињеница да је тужилац био неосновано лишен слободе не значи да тужилац има право на накнаду тражене материјалне штете, јер да би тужилац имао право на накнаду те штете потребно је да докаже да је неосновано лишење слободе проузроковано неправилним или незаконитим радом органа тужене, што тужилац није доказао. Стога, по оцени Врховног касационог суда, с обзиром да тужилац није доказао да постоји незаконит и неправилан рад органа тужене приликом одређивања притвора, тужилац нема право на накнаду тражене материјалне штете.

Осим тога, најчешћи и најзначајнији облик материјалне штете који може настати услед неоснованог лишења слободе или неосноване осуде јесте изгубљена или умањена зарада, као вид измакле користи. Одређивање притвора према запосленом лицу не представља основ за престанак радног односа или за распоређивање на друго радно место због процесне мере какав је притвор, јер код ове мере важи презумција невиности све док се не докаже супротно, а притвор је по самом закону разлог за удаљење са рада у смислу члана 166. Закона о раду, због тога се одређивање притвора не може користити као разлог за престанак радног односа или ради премештаја на друго радно место. С обзиром да је тужилац након изласка из притвора распоређен на друго радно место, мање плаћено, то је тужилац имао могућност да покрене радни спор против послодавца, коју могућност тужилац није искористио, а тужилац у овом поступку није доказао да се радило о незаконитом и неправилном раду органа тужене приликом одређивања притвора, са којих разлога нема право на накнаду тражене материјалне штете.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

Одлуку о трошковима поступка Врховни касациони суд донео је на основу члана 165. став 2. ЗПП и одлучио о свим трошковима поступка на основу члана 153. став 1, 154. и 163. ЗПП, имајући у виду да је тужилац успео по тужби за накнаду нематеријалне штете, са којих разлога је обавезао тужену да тужиоцу накнади трошкове поступка у укупном износу од 120.375,00 динара, а који трошкови се односе на састав тужбе и једног поднеска у износу од по 11.250,00 динара, за приступ на шест одржаних рочишта у износу од по 12.750,00 динара, за приступ на три неодржана рочишта у износу од по 7.125,00 динара, за таксу на тужбу и одлуку у износу од по 56.300,00 динара, што све укупно износи 176.675,00 динара.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић